

Naudotų elektroninių knygų pardavimas interneto svetainėje yra viešas paskelbimas, kuriam reikalingas autoriaus sutikimas

2019 m. gruodžio 19 d. paskelbtame Sprendime Nederlands Uitgeversverbond ir Groep Algemene Uitgevers (C-263/18) Teisingumo Teismo didžioji kolegija nusprendė, kad internetu parsisiunčiamų elektroninių knygų pateikimas visuomenei naudotis neribotą laiką patenka į sąvoką „viešas paskelbimas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29 dėl autorių teisių¹.

Dvi asociacijos – Nederlands Uitgeversverbond (toliau – NUV) ir Groep Algemene Uitgevers (toliau – GAU) – kurių tikslas apsaugoti Nyderlandų leidėjų interesus, pateikė rechtbank Den Haag (Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai) ieškinį, juo prašė, be kita ko, uždrausti bendrovei Tom Kabinet pateikti elektronines knygas „skaitymo klubo“, kurį ši bendrovė sukūrė savo interneto svetainėje, nariams arba atgaminti šias knygas. NUV ir GAU tvirtina, kad tokia veikla pažeidžia jų narių autorių teises į šias elektronines knygas. Jų nuomone, siūlydama įsigyti „naudotas“ elektronines knygas šiame skaitymo klube Tom Kabinet atlieka neteisėtą šių knygų viešą paskelbimą. Tačiau Tom Kabinet teigia, kad tokia veikla susijusi su platinimo teise, kuriai pagal minėtą direktyvą taikoma išnaudojimo taisyklė, jeigu atitinkamas objektas, šiuo atveju elektroninės knygos, Sąjungoje buvo parduotos paties teisės turėtojo arba su jo sutikimu. Ši taisyklė reiškia, kad po to, kai buvo parduotos nagrinėjamos elektroninės knygos, NUV ir GAU nebeturi išimtinės teisės leisti arba uždrausti jas platinti.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad internetu parsisiunčiamų elektroninių knygų pateikimas naudotis neribotą laiką priskirtinas ne prie Direktyvos 2001/29 4 straipsnio 1 dalyje numatytos „viešo platinimo“ teisės, bet prie šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatytos „viešo paskelbimo“ teisės, kurios išnaudojimas negalimas pagal šio straipsnio 3 dalį.

Kad pagrįstų šį teiginį, Teisingumo Teismas, be kita ko, remdamasis Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) priimtose autorių teisių sutartimi, kuria remiantis buvo priimta ir ši direktyva, bei šios direktyvos parengiamaisiais dokumentais, padarė išvadą, jog Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino šią taisyklę taikyti tokių materialių objektų, kaip knygos, materialioje laikmenoje platinimui. Tačiau šios išnaudojimo taisyklės taikymas elektroninėms knygoms gali paveikti savininkų interesą gauti tinkamą atlyginimą daug labiau nei jos taikymas knygoms materialioje laikmenoje, nes elektroninių knygų nematerialių skaitmeninių kopijų būklė nepablogėja naudojant, o tai reiškia, kad galimoje naudotų daiktų rinkoje jos yra puikūs naujų kopijų pakaitalai.

Kalbėdamas konkrečiai apie „viešo paskelbimo“ sąvoką Teisingumo Teismas nurodė, kad ši sąvoka turi būti suprantama plačiai, kaip apimanti bet kokią paskelbimą visuomenei, nesančią toje vietoje, iš kurios skelbiama, taigi ir bet kokią tokio pobūdžio kūrinio transliavimą ar retransliavimą laidais ar bevielėmis ryšio priemonėmis. Ši sąvoka susieja du kumuliacinius elementus, t. y. kūrinio paskelbimą ir jo paskelbimą viešai.

¹ 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230, klaidų ištaisymas OL L 314, 2008, p. 16).

Dėl pirmojo aspekto pažymėtina, kad iš pasiūlymo dėl Direktyvos 2001/29 aiškinamojo memorandumo matyti, jog „lemiamas veiksmas yra kūrinio pateikimas visuomenei, t. y. jo pateikimas visuomenei prieinamoje svetainėje; šis veiksmas yra pirmesnis už realų perdavimą užsakomuoju būdu“, ir kad „nėra svarbu, ar asmuo iš tikrųjų parsisiuntė šį kūrinį“. Taigi, Teisingumo Teismo nuomone, atitinkamų kūrinių padarymas prieinamų bet kuriam asmeniui, kuris užsiregistruoja skaitymo klubo interneto svetainėje, turi būti laikomas kūrinio „paskelbimu“, ir nėra būtina, kad atitinkamas asmuo pasinaudotų šia galimybe, realiai parsisiųsdamas elektroninę knygą iš šios interneto svetainės.

Dėl antrojo elemento pažymėtina, kad reikia atsižvelgti ne tik į tai, kiek asmenų turi prieigą prie to paties kūrinio tuo pat metu, bet ir į tai, kiek iš jų turi prieigą vienas paskui kitą. Šiuo atveju, kaip nurodo Teisingumo Teismas, asmenų, tuo pat metu arba vienas paskui kitą turinčių prieigą prie to paties kūrinio per šią skaitymo klubo platformą, skaičius yra didelis. Todėl, su sąlyga, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikrins visus svarbius veiksnius, nagrinėjamas kūrinys turi būti laikomas viešai paskelbtu.

Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, jog tam, kad būtų laikomas „viešai paskelbtu“, saugomas kūrinys turi būti paskelbtas taikant specialų techninį būdą, kuris skirtųsi nuo naudotų iki šiol, arba, jei nesiskiria, jis turi būti paskelbtas naujai visuomenei, t. y. visuomenei, į kurią autorių teisių turėtojai dar neatsižvelgė, kai leido pradinį viešą savo kūrinių paskelbimą. Šiuo atveju, kadangi elektroninė knyga paprastai padaroma prieinama kartu su naudojimo licencija, pagal kurią leidžiama atitinkamą elektroninę knygą parsisiuntusiam vartotojui ją tik skaityti naudojant savo įrangą, reikia manyti, kad toks paskelbimas, kokį atlieka Tom Kabinet, yra viešas paskelbimas, į kurį autorių teisių turėtojai dar neatsižvelgė, todėl tai yra paskelbimas naujai visuomenei.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127.

Nuotraukas iš sprendimo paskelbimo posėdžio galima rasti „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.